

Rijnkade 5 en van Mandersloostraat 11

Een Markant huis in Alphen a/d Rijn.

Een oud pand op een prominente plaats in Alphen a/d Rijn. Ik zag in 1944 in dit huis het levenslicht. Mijn ouders bewoonden in de periode 1941-45 een deel van deze woning. Talloze malen fietste ik over de Alphense brug, mijn vader meerde zijn jacht vaak af aan de kade. Het bleef mijn nieuwsgierigheid prikkelen; dat eigenzinnige huis, wie woonden hier, wie bouwde het.....Vragen, die mij bleven volgen. Dankzij de publicaties van Historische Vereniging Alphen a/d Rijn, het Archief Rijnlands Midden en het kadaster heb ik wat antwoorden gevonden. Nu is aan de zijde van de Rijnkade het Spaanse restaurant Proto te vinden. De winkel aan de van Mandersloostraat herbergt de een telefoonwinkel.

In de laatste transportakte van 10 september 1982 wordt het onroerend goed beschreven als ‘Woonwinkelhuis met grond, staande en gelegen te Alphen a/d Rijn aan de van Mandersloostraat 11 / Rijnkade 5 een en ander kadastraal bekend gemeente Aarlanderveen, sectie C nummer 4687, groot 393 m².’

In 1971 wordt het statige pand als rijksmonument nr. 7507 op de monumenten lijst geplaatst en als zodanig het volgende jaar bij het kadaster geregistreerd met de ‘redegevende’ omschrijving: *‘Herenhuis, midden 18e eeuw met verdieping en hoog, pannen schilddak, waarop boekschoorstenen, dakkapel. Houten middenpartij, waarin deuromlijsting met gecanneleerde pilasters en hoofdgestel en palmetkapitelen. Bovenvensters met zijstukken en hoofdgestel. Vensters met zesruit schuiframen.’*¹

Hoog nodig, want Alphen a/d Rijn heeft maar weinig monumenten. Een beschrijving van het pand aan de Rijnkade heb ik gevonden in “Het monumentale hart van Holland” door W. Kuijper. Hieruit

het volgende citaat:

‘Voorname koopmanswoning die haar 17de-eeuwse hoofdvorm fraai laat zien met haar hoge pannen dak. De woning is in hoofdvorm ontstaan door de samenvoeging van twee naast elkaar gelegen panden, de linker dieper dan het rechter, in het derde of vierde kwart van de 17de eeuw. De voorgevel is zeer statig, met mooie hoge zesruit schuiframen. De omtimmering, die naar boven was doorgetrokken, tegelijk met de versiering met pilasters van de voordeur, maar die was verdwenen, (dateert thans van de recente restauratie). Deze middenpartij wordt bekroond met een dakkapel boven het rechte hoofdgestel. (Opzij en achter rust de kroonlijst op forse geprofileerde klossen; de achtergevel van de staart is een gepleisterde puntgevel met fraai kozijn van dik kozijnhout en kleine ruitjes in het voorvlak boven het kalf). Fraaie schoorstenen aan het einde der nok. De voorgevel zal aan het begin van de 19de eeuw in dit fatsoen zijn gebracht, getuigen de bladkapitelen van de pilasters van de deur omtimmering, die in die tijd in de mode waren met hun dubbele (een heel in het midden geflankeerd door halve op de hoeken) acanthusbladen, maar zonder voluten. De pilasters zelf zijn gecanneleerd. Hardstenen basementen en stoep met geprofileerde neuzen’.²

18^e eeuw

Van woonhuis tot apotheek (<1722–1743)

- De oudste transportakte, die ik gevonden heb stamt uit 1722. ‘**Cornelis Janse Verhoef** als in huwelijk hebbende Margje Jacobs van der Wolff’ verkoopt voor 2000 gulden aan **Wilhelmus Keuler** - een huis en erf met een steeg aan de Lage Zijde van de Rijn onder Aarlanderveen, strekkend van de dijk tot in de Rijn, belend ten zuiden **Pieter Willebrordse Slingerlant** en ten noorden **Barent Berkhoff**. Nog een boomgaard, gelegen als het vorige, strekkend van de dijk tot Anthonij de Kruijff, belend ten zuiden Jan Sluijs en ten noorden Hugo van Aken. Kenmerk van dit perceel is de steeg, die tot de huidige dag bestaat. De boomgaard betreft een stuk grond aan de overzijde van de weg. Meer informatie geeft het oud rechterlijk archief niet prijs. Alleen zien we dat in 1699 en 1704 verkopen plaatsvinden van de aangrenzende panden. Hier wordt als eigenaar van ons huis **Jan de Bruijn** vermeld.³ Helaas Jan de Bruijn komt niet voor in het rechterlijk archief, noch in de DTB registers van Aarlanderveen en aangrenzende ambachten. Hier begint dus het overzicht van de eigenaren.
- **Wilhelmus Keuler** koopt het pand op 17 juni 1722 voor 2000 gulden. Hiervoor leende hij van de vorige eigenaar 1000 guldens.⁴ Willem gaat zelf het huis bewonen, maar in 1739 koopt hij het Huis Hofzigt in de huidige Raadhuisstraat van Pieter Rademaker. Die koopprijs bedraagt 5.000 gulden.⁵ Pieter leent hem die 5000 gulden, maar hij heeft nog eens 5000 gulden aan Willem geleend, omdat Willem Rijnkade 5 grootscheeps aan het verbouwen is. Dat blijkt uit de navolgende leningakte, waaruit blijkt, dat Keuler 10.000 gulden van Rademaker heeft geleend,

waarvan een hypotheek van 5000 gulden op Hofzigt. Dan gaat de akte gaat verder met: ‘verklaart specialijk te verbinden een hujs en erve staande en gelegen aan de Lage Zijde van de Rijn, onder dezen ambagte bij hem comp. selfs bewoont werdenden en **‘t gene daar aan bereijts nieuw getimmert is en nog getimmert staat te worden**, strekkende van de Lagen Rijndijk tot in de Rijn belend ten Zuijden de erfgenamen van **Pieter Slingerlant** en ten Noorden **Jacob Rok** (ovl.1743), alsmede een tuijn met de huijsinge daarop staande en gelegen over het bovengenoemde percheel strekkende voor van den voorschreeven Lagen Rijndijk tot agter aan ’t land van de weduwe Anthonij de Kruijff, belend ten Zuijden de weduwe Jan Kluijs en ten Noorden Willem van Es.”

Keuler is Rijnkade 5 dus zeer ingrijpend aan het verbouwen. Hij verhuist waarschijnlijk naar Hofzicht om de werkzaamheden mogelijk te maken. In 1743 verkoopt hij het pand aan Adam Keeres voor maar liefst 10.000 gulden, een stijging van 8000 gulden! Wellicht heeft hij de voorgevel het huidige voorname aanzien gegeven en heeft hij de apotheekuitbreiding aan de van Manderslostraat gerealiseerd.⁶ Het huis zoals we het nu kennen zal zijn oorsprong hebben gevonden bij Wilhelmus Keuler. Hij wordt op 19 juli 1759 begraven. Zijn huis Hofzicht wordt door zijn erfgenamen verkocht in 1760 voor 4000 gulden.⁷

De apotheek (1743–1810)

- **Doctor Adam Jacob Keeres** is in februari 1743 eigenaar geworden. Hij kocht het pand van Wilhelmus Keuler voor een bedrag van 10.000 carolus gulden.⁸ Zijn burens zijn de erfgenamen van **Pieter Willebrordsz Slingerland** en ten noorden **Jacob Rock** (ovl.1743). Hij financierde 100%. 4000 Gulden leende hij bij Keuler en daarboven nam hij 2 oude cusingbrieven van Keuler over, een van 5000 gulden en een van 1000 gulden. De doctor is vroeg overleden. Op 17 april 1745 was de begrafenis. Adam was niet getrouwd. Zijn vader Bronne Keeres is de erfgenaam. In de verkoopakte wordt voor het eerst de apotheek beschreven. De verkoopprijs is ook aanzienlijk hoger. Adam Keeres, is de eerste apotheker in de van Manderslostraat.
- **Medicinae Doctor Willem, Daniël Lellie** koopt de voorraden van de apotheek voor 2000 gulden op 26 april 1745 en hij blijft 8 jaar eigenaar. Dat is anderhalve week na de begrafenis van de vorige bewoner Adam Keeres. Zijn burens zijn de **wed. Jacob Rok** (Lijbeth Hogervorst) en de **erven van Pieter Slingerlant**. De verkoop behelst het huis met de steeg, de ‘apothecarswinkel’ met toebehoren en alle magazijnvoorraden. Tevens de tuijn etc, die nu boomgaard heet en is “gelegen als vooren strekkende van de voorschreeve Heerestraat tot aan de wed, Antoni de Cruijff belent ten Suijden Jan Cluijs en ten Noorden Jan van den Land zijnde hetzelfde hujs en tuijn.” De prijs exclusief de waarde van de voorraad is f10.000⁹, hetzelfde bedrag dat arts Keeres heeft betaald.

Sepiatekening uit 1760 van P.C. de la Farge

- Apothecaris **Jacobus van den Velde**, afkomstig uit Rotterdam heeft maar 4 jaar van deze woning kunnen genieten. Hij kocht het huis en het grondstuk aan de overkant van de Heerestraat op 30 april 1753 van **Medicinae Doctor Lellie**, ‘Een huijs en erve staande en gelegen aan de Lage Zijde van den Rhijn strekkende van de Heerestraat tot agterin de Rhijn, belent ten Suijden de wed. **Slingerland** en ten Noorden de wed. **Rok** (Lijsbeth Hogervorst)’ en ‘nog een tuijn en een tuijnhuijs, koetshuis, stallinge en erve met al hetgeen daar in, op, aan aard en nagelvast is staande en gelegen als vooren strekkende van de Heerestraat tot de **Wed. Anthonij de Kruijff** ter halve sloot, belent ten Suijden **Willem Kluijs** en ten noorden **Jan van der Start**.’ De aankoopprijs was 6000 gulden.¹⁰ Hij kon 1000 gulden contant betalen, Lellie leende hem 3000 en zijn schoonouders Francois Carlebur en zijn vrouw Anna Cools stelden zich samen met graankoopman Martinus van Houten borg voor 2000 gulden. Helaas, Jan is failliet gegaan. Op 14-11-1757 valt het doek. De tuin aan de overkant van de straat wordt voor 1100 gulden verkocht aan Philippus Hoogenboom. De apothekerswinkel wordt openbaar verkocht en gaat naar Godfried Herman van Randenborgh. Als je slechts apotheker bent en geen arts, dan is je boterham in die tijd niet dik besmeerd. Als distillateur, wijn en specerijenverkoper kan je nog wat bijverdienen. De medicinae doctor is een voorloper van de huisarts. Hij mag recepten uitschrijven en zelf zijn medicijnen maken.
- Apotheecar **Godfried Herman van Randenborgh** woonde tot zijn dood aan de Rijnkade. Hij kocht het huis op 14 november 1757 voor f3.680.¹¹ In de akte van 1757 lees ik: ‘een huijs, erven en apotheecq met deszelfs toebehoren, beneevens de behangsels, spiegel en schilderij in de schoorsteen, alsmeeden de steeg besuiden ’t gemelde huijs.’ De burens zijn nog steeds de wed. **Jacob Rok** (Lijsbeth Hogervorst) en de wed. **Slingerland**. Godfried betaalt het bedrag

contant. Voor het eerst wordt iets over de inrichting vermeld. Zijn weduwe **Benina Stokkers** verkocht het pand op 22 september 1777 voor 8000 gulden aan Jan Leiendekker. Ze mag 4 achterkamers huren voor 50 gulden, maar in 1778 koopt ze een huis in Alphen.

- **Jan Leijendekker** heeft 24 jaar op de Rijnkade gewoond. Hij koopt het huis, erf, steeg en de 'apothecarswinkel, mitsgaders alle de medicamenten en alle gereedschappen tot dezelve behorende.' De burens zijn Jan van der Stal en Cornelis Rok (ovl.1791). Hij betaalt 3500 gulden contant en leent 4500 van Benina via een zogenaamde cusingbrief.¹² Op deze akte schrijft Cornelis van der Lee de secretaris van de Schout, dat er 3 aflossingen van 750 gulden hebben plaatsgevonden in de periode 1781 t/m 1785 en dat op 12 november 1793 alles is afbetaald aan de weduwe Stokkers. Jan heeft bij Joannes Met in datzelfde jaar 1500 gulden geleend. Het lijkt erop, dat hij daarmee Benina afbetaald heeft. Waarom heeft hij zich niet aan de aflossingsverplichting gehouden? Na het overlijden van zijn moeder erven der kinderen medio 1797 elk 9093 guldens 3 stuivers en 3½ centen. Dus ook Jan. De erfenis heeft de financiële situatie van Jan niet verbeterd. In 1801 komt het tot een gedwongen openbare verkoping. Zijn broer '**Hendrick Frans Leijendecker** wonende te Leijden' en 'Cornelis van der Lee Jr, secretaris alhier, in qualijt als bij commette van civiele justitie alhier aangestelde curator over den persoon en goederen van de Heer Johannes Leijendecker.' Dat klinkt helemaal niet goed. Jan is failliet.¹³ Waaraan heeft Jan, die nooit getrouwd is geweest, zoveel geld besteed? We zullen het nooit weten.

19^e eeuw

Hendrik Herderschee (1743-1828) en **Pieter Veldkamp**, kooplieden uit Amsterdam hebben op 6 oktober 1801 voor 2650 gulden het complex gekocht. 'Een capitaal huis en erve zijnde een apothecars winkel, uijtgezondert den apotheecq met desselve furnituren, kruidkasten en alle hetgeen tot dezelve behoort en voor zoverre het zelve aard en nagel, vast in het huis word bevonden, dat zulks door *de verkoopers ten minsten schaaden van het huis kunnen en mogen worden uitgebroken*, zijnde het huis voorsien van drie royaale beneeden kamers, ruijme keuken, 2 kelders, 4 bovenkamers, een ruijme zolder behalve nog een knegt en meijde kamer en verdere gemakken staande ende geleegeen aan de Lage Zijde van den Rhijn onder Aarlanderveen op eene zeer aangenaame stand aan de oever den Rhijn en aan de Heerenweg strekkende van de Heerestraat tot agter aan den Rhijn belend te zuiden met zijn steeg **Aaltje van Brink** en noorde de weduwe **Cornelis Rok** (Marrigje Stoffels Kamerik),' t hier op cohier geteekend No 349'.

De apotheekinrichting is buiten de verkoop gehouden. De verkopers mogen die uitbreken.

De eigenaars verhuren de apothekerswinkel aan de apotheker Paulus Bogaars (geb. 1754). In

1800 woonde hij nog aan de Hooigracht in Leiden. Waarschijnlijk heeft Hendrick Frans Leijendekker, die ook in Leiden woont, voor de Amsterdamse eigenaren bemiddeld bij de huurovereenkomst en de apotheekinrichting aan hem verkocht. Hendrik's oudste broer Bernardus Herderschee (1736-1812) was apotheker in Amsterdam. Dus het vak was hem niet onbekend.

De familie Herderschee komt voor in de in de genealogische uitgave Het Nederlands Patriciaat. Hendrik is firmant in firma Van Herwerden & Herderschee kaaskopers te Amsterdam. Hendrik Herderschee en zijn vrouw hebben in hun nageslacht nogal wat dominees. Zoon Jacobus wordt predikant in Ravenswaay, Krimpen a/d Lek, Dokkum en Hoorn. Dochter Neeltje is koster en gravenmaker in de Noorderkerk in Amsterdam. Kleinzoons zijn Henricus, die theologie gestudeerd heeft in Leiden maar al op op zijn 21^e is overleden en Ds. Johannes Hooijkaas Herderschee predikant en letterkundige. Hij is een van de grondleggers van de 'moderne theologie in de Hervormde Kerk. 'De godsdienst van onzen tijd heeft geen persoonlijk God, maar daaronder behoeften de warmte en de kracht des geloofs niets te lijden'.¹⁴

In 1806 wordt het pand verkocht.

- **Pieter Goor** (geb.1780), kocht het huis op 16-04-1806 van de Amsterdamse kooplieden. De prijs was 3000 gulden. Volgens de akte huurt **P. Bogaardt** het pand tot 1 mei 1807 voor 250 gulden. De apotheek wordt niet met name genoemd, wel de steeg. De burens zijn Aaltje van Brink en de weduwe van Cornelis Rok. MARRIGJE Stoffels, de weduwe is weliswaar in 1803 overleden, maar de kinderen willen gezien de penibele financiële situatie de erfenis niet aanvaarden. Eerst in december 1806 besluit Cornelis Rok Jr. het huis en de hypotheek in eigendom te aanvaarden. **Jacobus Faas Allart** was bij Paulus in de leer, eerst in Leiden en daarna in Aarlanderveen. Wellicht heeft dochter Cornelia hem op het idee gebracht om het apothekersvak te kiezen, want in 1804 trouwt **Jacobus Faas Allart** (geb.1785) **Maria Cornelia Bogaarts**. Hun eerste kind is een week voor de ondertrouwdatum geboren. Jacob Faas neemt de apotheek van zijn schoonvader over, want in de volkstelling van 1808 komt Paulus niet meer voor. Ze krijgen kinderen en vader Allart geeft als beroep drogist op. In 1813 gaat Jacob Faas zich voor het eerst in de burgerlijke stand apotheker noemen. Op 4 januari 1814 kreeg hij na een examen het apothekersdiploma uitgereikt in Den Haag. Door de gedwongen verkoop van het winkelhuis moest Allart in 1810 naar een andere locatie te verhuizen en dat werd huisnummer 257, later Raadhuisstraat 206 genoemd.¹⁵ De apotheekinrichting heeft hij waarschijnlijk meegenomen.

Voor de aankoop had Pieter Goor, bode van Alphen 2000 gulden geleend bij **Hannis de Vogel**. Een hypotheek met een aflossingstermijn van 4 jaar. Dat bleek een te grote sprong Hannis. kreeg in 1810 van de schout het recht het huis publiek te verkopen. Er werd een

veiling georganiseerd.

Jan van Harmelen (1810-1822)

De Publieke Verkoopning vond plaats op den 9^e februari 1810. Geveild en verkogt ten huize van Dirk Verhoef, kastelein in de Vergulden Wagen.' **Johannis (Jan) van Harmelen** (1777-1817) koopt het huis van **Pieter Goor**, bode van het ambacht Alphen voor de prijs van 2601 gulden¹⁶.

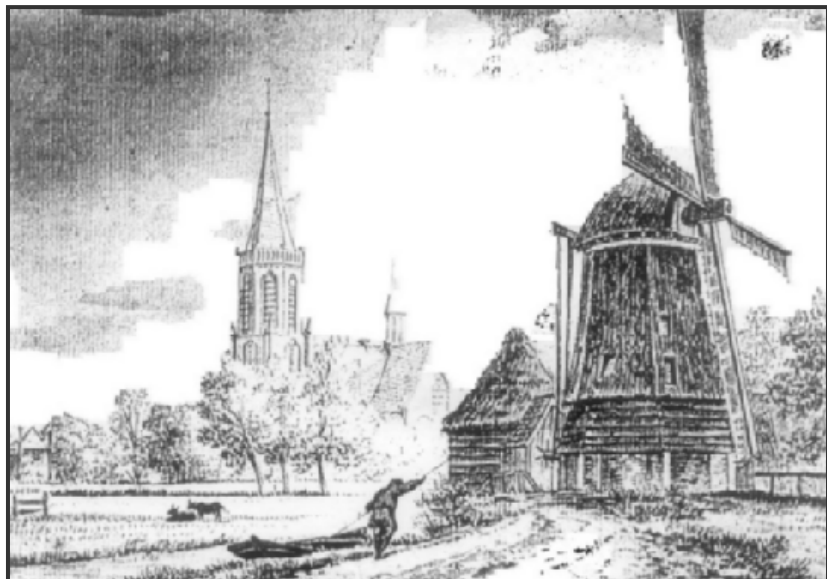
Jan is een telg uit een oud molenaarsgeslacht en daar wil ik even bij stilstaan. 6 Generaties voor hem is er al sprake van een molenaar **Jan Aldertsz van Harmelen** in een Rotterdamse akte van november 1620. Hij wordt daar genoemd als huurder van een 'Stander Coren Wintmolen gelegen aan de zuidzijde van de Coolsewech buiten de Oude Schiedamsche Poort in Cool'. De vader

van Johannis (Jan) heette ook **Jan** en hij was van 1763-1783 molenaar van de korenmolen van Vlaardingen, de voorganger van de huidige molen **Aeolus**. **Arij van Harmelen**, geboren in 1767, was een broer van Joannis (Jan). Hij was korenmolenaar geweest op de Vier Winden in Terbregge (Hillegersberg) en van 1807 tot 1835 op de molen de Drie Lelies in Maasland. Niet zo heel verwonderlijk, want Arij was getrouwd met **Adriana van der Lelie**, een dochter van de stichter van de molen, **Arent van der Lelij**. Op haar derde jaar legde zij de eerste steen voor de nieuwe molen.

De huidige Aeolusmolen in Vlaardingen. In zijn voorganger (gesloopt 1788) woonde de vader van Johannis van Harmelen.

De Aarlander-veense koren-molen aan de Kerkvaart. Op de achtergrond de dorpskerk. Hier was Arij van Harmelen molenaar

In Aarlanderveen leefde in deze tijd ook een **Arij van Harmelen**, geboren in 1761. Hij was een neef van **Joannis (Jan)** en zijn broer **Arij**. Hij was molenaar op de korenmolen aan het Noordeinde. Die molen had hij geërfd van zijn vader **Boudewijn**.

De molen was van oudsher belast met een jaarlijkse erfpacht “het recht van de wind”. Bovendien moest de molenaar van Aarlanderveen jaarlijks een koppel vette capoenen (gemeste haantjes) leveren aan de ambachtsheer. In 1808 verkocht hij de Molen aan Pieter Oosthoek uit Boskoop.¹⁷

Arij trok naar Naaldwijk. Waarschijnlijk werd hij daar molenaar op de korenmolen van Naaldwijk., die helaas niet meer bestaat.

Terug naar Alphen, naar Johannis (Jan). Hij trouwde in 1801 met **Johanna van Eijbergen**

In 1810 koopt hij het pand aan de Rijnkade. De beschrijving op de verkoping was bijna lyrisch:

‘Een extra welgesitueerd en weldoortimmerd capitaal dubbeld huis en erf in ’t best van het bestratte gedeelte van de Lage zijde van Aarlanderveen, tegens over Alphen, staande en gelegen, *waarin de kruideniersaffaire alsnog met goed succes wordt geëxerceerd*, hetzelfde overigens tot allerlei soort van winkelneeringen zeer geschikt zijnde voorzien van vier beneden en drie bovenkamers, winkelhuis, kantoortje, hetzelfde overigens tot allerlei soort van winkelneeringen zeer geschikt en mangelkamer en twee domestiekenkamertjens, voorts van eene welingerigte keuken, een kleinere dito of waschhuis, regenwaterpomp, twee kelders, ruime zolders, verdere comoditeiten en appartementen tot berging van turf en hout in de verponding aangeslagen tot f. 35. 10 gulden geteekend met No 283 belast met een raaphorst pagt van 6.5 stuivers jaarlijks, strekkende van de Heerestraat tot aan de Rijn, belend ten zuiden **Dirk Hogervorst** en ten noorden **Cornelis Rok**.’

De verkoper komt met een verhaal over de kruideniersaffaire. Vreemd, want het kruideniersbedrijf werd door de bureu uitgeoefend. Na het overlijden van buurman Cornelis Rok Sr. (nr.6) wordt in 1791 een boedelbeschrijving opgemaakt. Daaruit komt naar voren, dat Cornelis Sr. zich bezig hield met de verkoop van “*garen, band, stroop, oly, suiker, krenten, rozijnen, stijfsel, blauwsel, nagelen, comijn, haver, gort, meel, grutten, kaarsen lakmoes, bik, dwijlen, zand, potas, rijst, beschuit, boter en kaas, vet, babbelaars, zeep, klompen*.” De winkelinventaris bestond uit “7 blikken bussen, 5 trommels, drie paar koperen schalen, 10 blikken maatjes, 2 dito tregters, 17 tonnetjes, een oly- en stroopton en een toonbank.’ Cornelis was dus kruidenier. Weduwe Marringje Rok-Kamerik zette het bedrijf voort. Haar zoon Cornelis Rok Jr. zette het bedrijf ‘wed. C. Rok & Zoon’ voort, maar voor hoelang. Volgens familieoverlevering is de zaak in 1810 begonnen met de bessensapfabricage. Het lijkt waarschijnlijk, dat de kruidenierswinkel nog enige tijd is blijven bestaan. Eerst in 1824 werd de winkel geschikt gemaakt voor het vestigen van een bakkerij door de schoonzoon van

Cornelis Jr., Jacob van der Hidde. Helaas hij kreeg pas in 1826 een vergunning. In 1827 noemt hij zich bij de geboorteaangifte, waar hij als getuige optrad, voor het eerst bakker.

Er lijkt nooit een kruideniersbedrijf geweest te zijn op Rijnkade 5. Misschien werd er een aanverwant beroep uitgeoefend, bijvoorbeeld een winkel in thee, koffie en specerijen.

De korenmolen de Drie Lelies in Maasland, waar Arij van Harmelen molenaar was.

Terug naar het gezin van Jan. Ten tijde van de aankoop woonde hij in Oudshoorn. Hij gaat aan de Lage Zijde wonen. Op 14 maart 1811 had zijn vrouw **Johanna van Eijbergen** een zoon gekregen, die heette ook Johannes. Helaas Johanna is overleden op 6 april van dat jaar en 26 april ook haar zoon. Ik vermoed, dat Jan in de Hoofdstraat op de molen 'De Smalle Juffer' gewerkt heeft eerst bij Waling en vanaf 1807 bij zijn broer Klaas Dam. Jan vertrekt in 1811 uit Aarlanderveen en gaat naar

Maasland (gem. Delfland). Hij werkt bij zijn broer Arij op de korenmolen 'de Drie Lelies'. Deze molen is in 2007 gerestaureerd. Jan is in 1813 hertrouwd met **Jaapje van 't Hoog**. Ze gaan in de Lier wonen, want Jan heeft daar "de Leemolen" gekocht met bijbehorend huis. Deze molen is in 1944 door de Duitsers opgeblazen. Zij waren bang dat de invasie wellicht in Holland zou plaatsvinden. De molen en het huis werden opgeofferd voor een vrij schootsveld. In die tijd was de molen nog steeds eigendom van de (schoon)familie.

Jan is in 1779 overleden, slechts 37 jaar oud. Pas in 1822 wordt het huis in Aarlanderveen verkocht via een openbare verkoop aan Lodewijk Willem Varossieau. Het huis was in 1822 in 2 delen (winkelhuis en woonhuis) verhuurd, waarschijnlijk al vanaf het vertrek van Jan.

De korenmolen "De Leemolen" aan de Leeweg in de Lier. (opgeblazen in de 2e

Drogisterij en Woonhuis (1822-1982)

- De ‘openbare verkoop’ wordt gehouden Op 28 januari 1822 bij kastelein Pieter Peters in het ‘huis der Gemeente van Alphen’, ofwel Hotel Sint Joris. ‘**Lodewijk Willem Varossieau**, pikeur bij ’s Rijks waterstaat en den Publieke werken, wonende te Leijden’, wordt voor *f* 3050 de nieuwe eigenaar. Hij heeft het pand overgenomen van de weduwe van **Jan van Harmelen** uit de Lier. Niet slecht voor een rijknecht van 22 jaar, maar hij is wel de enige zoon van vader **Louis**, de vernismaker uit Alphen. Lodewijk Willem trouwt 31 januari 1822 met **Wijnanda Aldenradt**, dochter van de dominee van Nieuwkoop. Precies op tijd, 3 dagen voor het huwelijk, wordt de koopakte gepasseerd.¹⁸ Zo bleef het huis eigendom van Lodewijk Willem en buiten de huwelijksgemeenschap. Hij heeft haast, want zijn vrouw is al bijna 3 maanden zwanger.

Vader **Lodewijk (Louis) Varossieau** was oorspronkelijk kunstschilder. Hij maakte zijn verven zelf. Daartoe nam hij droge verfstoffen mengde die met lijnolie en wreef de pasta fijn op een gladde steen. Het vernis, waarmee de schilderijen werden beschermd, stookte hij zelf met lijnolie en harsen; het vernis werd vervolgens op de juiste viscositeit gebracht met zuivere terpentijn. Achter zijn huis “huize Stroomzicht” (vroeger de Gruyter en nu Querelle, nr 32) in de Julianastraat stond langs de Rijn de vernisstokerij.

Vanaf 1795 was hij hier met een hulp actief in het maken van vernissen. Hij maakte meer dan dat hij zelf nodig had. Met als gevolg dat de overproductie verkocht werd aan rijtuig- en huisschilders. Zo werd Louis vernisproducent. Lodewijk Willem mag in 1822 de vernisstokerij overnemen. Hij huurt het bedrijf van zijn vader.

In het winkel/woonhuis aan de Rijn begint hij de drogisterij Louis Varossieau. Op 6 augustus 1822 krijgt **Wijnanda** een zoon, die zij **Lodewijk (Louis)** noemen. Ze zijn er vroeg bij, ook die morgen. Om 4 uur wordt zijn enig kind Lodewijk geboren. Getuige bij de geboorteangifte is apotheker **Arnoldus Adrianus Hoezee** uit Aarlanderveen. Is hij soms behulpzaam geweest bij de drogisterijexploitatie? In 1829 woont Arnoldus in Oudshoorn

L.W. Varossieau, vernisfabrikant en drogist, gaat de publieke zaak dienen. Op 8 november 1833 wordt hij benoemd tot raadslid van Aarlanderveen. 5 Jaar later is hij de eerste directeur van de "sociëteit Vriendschap en Eendragt".

Inmiddels is het tijd eens bij de burenen op de Lage Zijde van de Rijn een kijkje te nemen. Op de kadastrale kaart van 1832 heb ik de huidige huisnummers gezet. Op nr. 5 woont **Lodewijk Willem** (1800-1872), op nr. 6 leven de **erven Cornelis Rok**, Aan de andere zijde op nr. 4 woont **Dirk Hogervorst** (1768-1839). Die burenen zijn druk in de weer met de productie van bessensap en ook Lodewijk Willem gaat zich met deze nijverheid bezighouden. In september 1837 heeft hij het onroerend goed van Dirk Hogervorst gekocht. Alleen het huis aan de straat blijft eigendom van Dirk. Kennelijk is hij met pensioen gegaan.

Uit de correspondentie tussen L.W en het College van Zetters over de belastingaanslag van 1847 blijkt dat Lodewijk Willem in dit jaar met de productie van bessensap is begonnen.

C.M.H. Bosch heeft over dit onderwerp uitgebreid gepubliceerd in het Themanummer over de Alphense vruchtensap- en jamfabrieken in 'de Viersprong' nr. 60 van augustus 1990, een uitgave van de Historische Vereniging Alphen a/d Rijn.

In 1851, vier jaar nadat hij met de productie van bessensap begon werd Lodewijk Willem wethouder van Aarlanderveen. Zes stemmen voor, één tegen. Tegelijkertijd wordt hij tweede ambtenaar van de Burgerlijke Stand.

In 1855 schenkt hij zijn vruchtensapfabriek en de drogisterijexploitatie aan zijn zoon Lodewijk. 11 Jaar later verhuisde Lodewijk het bedrijf naar Alphen, naar het Schoutenhuis bij de Hofbrug.

Onder de scepter van L.W. groeide de vernisstokerij in de Julianastraat. Sinds 1822 voerde Lodewijk Willem de directie. Hij breidde de verkoop uit tot omliggende plaatsen en had vier man personeel. Na een brand in de stokerij dwong de schout van Alphen Varossieau het stoken van vernis te staken. Aanleiding was het binnenkomen van een tweetal klachten van ingezetenen, die zich hevig verontrust voelden en hun have en goed niet wensten te verliezen door de brandgevaarlijkheid van een vernisstokerij. Lodewijk Willem tekende mede namens zijn vader protest aan. Zijn argument was dat de brand ontstaan was vier uur nadat men die dag met het vernis stoken was opgehouden: de ware oorzaak van de brand was een omgevallen kaars en zoiets kon overal gebeuren. De schout hield voet bij stuk en dit dwong de Varossieau's om de zaak voor te leggen aan de gouverneur van Zuid-Holland. Op 15 maart 1825 werd door deze uitspraak gedaan ten gunste van de Firma Varossieau. Wel moesten de veiligheidsvoorschriften worden aangescherpt.

Binnen de familie had Lodewijk Willem geen opvolger. Zoon Lodewijk had het met de drogisterij en de bessensapfabriek druk genoeg. Hij was kennelijk niet geïnteresseerd in de verffabriek. Via zijn aangetrouwde neef **Cornelis van Rijn** droeg Lodewijk Willem het bedrijf over aan de familie van Rijn. L.W. was toen 40 jaar firmant in het bedrijf, dat hij presenteerde als 'fabriek van Lakken, Vernissen en Standolie.' In 1862 werd Cornelis van Rijn enig firmant van 'Varossieau en Comp.'. 10 Jaar later werd de fabriek verplaatst naar het terrein van het buitenhuis 'Grijpenstein' aan de huidige Emmalaan. Het bedrijf is opgegaan in Sigma Coatings, dat nu deel uitmaakt van SigmaKalon. Het bedrijf is uit Alphen a/d Rijn verdwenen. De hoofdvestiging bevindt zich in Uithoorn. Begin 2008 is SigmaKalon overgenomen door PPG Industries uit Pittsburgh,

nr 2 op de wereldmarkt. Akzo-Nobel kon het bedrijf niet overnemen omdat haar marktpositie dan te groot zou worden. Zij is wereldmarktleider.

Begin 1861 overleed zijn vrouw Wijnanda. En dan, op 9 juni 1863, wordt Lodewijk Willem door Zijne Majesteit Koning Willem III tot burgemeester van de Gemeente Alphen benoemd. Hij was 63 jaar oud, een eervolle promotie voor hem. Aangezien hij echter in Aarlanderveen woonde en het daar blijkbaar goed naar zijn zin had, ontving hij van Zijne Majesteit dispensatie om buiten Alphen te wonen. Datzelfde jaar hertrouwt Lodewijk Willem met Lucretia Dekema. Op 71-jarige leeftijd vroeg hij ontslag uit zijn ambt, dat hem eervol werd verleend. Als de gemeenteraad het concept antwoord van de wethouder bespreekt blijkt er meer aan de hand te zijn. Het raadslid G.L. Piek stelt voor de dubieuze zinsnede: *'zij betreurt het, dat door vele lasteringen en ongeteekende verslagen van nieuwsbladen gij u gedwongen hebt gevoeld uw eervol ontslag als Burgemeester te vragen'* te schrappen, Het voorstel wordt aangenomen. 6 stemmen voor 3 tegen. Helaas ik ben niet naar Leiden geweest om de krant te lezen, dus waar de lastering over ging weet ik niet.

Een maand later op 17 juli 1871 is hij overleden. Zijn vrouw was eind mei al terug gegaan naar haar familie in Utrecht.¹⁹

Lodewijk Willem liet een aardige erfenis na. Het onroerend goed aan de Rijnkade werd op 7500 gulden geschat. (dit is het woon/winkelhuis met de tuin perceel 27, 28, 29, 30, maar ook zuidelijk aangrenzende percelen ooit eigendom van **Dirk Hogervorst**; de nummers. 34, 35, 36, 1320 en 1321 samen groot 5.61 are). In totaal was de waarde van de boedel 47.087 gulden.

De weduwe erfde 22.428 (dit was inclusief haar huwelijksinbreng van f 11.356) en zoon

Lodewijk 24.659 guldens. Hierin was het onroerend goed begrepen en het legaat voor zijn zoon Lodewijk Willem Christiaan, het petekind van opa Lodewijk Willem. Hij kreeg 2000 gulden en 'de gouden en zilveren voorwerpen door hemzelf gedragen en gebruikt.' Ene Dirk de Grauw was getuige.²⁰ . Lucretia ging terug naar haar familie in Utrecht waar zij in 1898 overleed. In de boedelscheiding wordt het onroerend goed beschreven als 'Een herenhuis wordende in het voorste gedeelte eenen droogistwinkel ende affaire van thee en tabak uitgeoefend...'

- **Lodewijk Varossieau (1822-1902).** Hij erft in 1871 het woon- winkelhuis van zijn vader Lodewijk Willem. In 1845 trouwt hij met Johanna Maria van Rossum. Geheel volgens het voorbeeld van zijn vader, want ze is een dochter van de Hervormde predikant van Alphen, Reinardus Willem van Rossum. Lodewijk noemt zich in de burgerlijke stand vanaf 1854 drogist. Een jaar eerder was het nog zonder beroep. Zijn vader is dan nog de drogist. Op 1 januari 1856 neemt Lodewijk de 'zaken in drogerijen, chemicaliën en andere waren, alsmede de vruchtensapfabriek met de daartoe behorende handel en alle op voormelde zaken betrekking hebbende gereedschappen en roerende goederen, benevens alle in voorraad zijnde waren en goederen' van vader over voor 7000 gulden. Hij mag dit deels verrekenen met zijn erfdeel.²¹

In 1851 wordt met de verbouwing begonnen van de voorgevel van de Alphense kerk. Aan de zijde van de Dorpsstraat (nu Julianastraat) komt een nieuwe ingang. Lodewijk mag als zoon van de president kerkvoogd L.W. Varossieau de eerste steen leggen.

In 1862 verhuisde Lodewijk naar Alphen. Zijn sapfabriekje werd voortgezet in een pand bij de Hofbrug achter het Schoutenhuis.

Splitsing van Winkelhuis en Woonhuis aan de Rijn

Lodewijk heeft het herenhuis in maart 1875 verkocht aan Frans van Werkhoven, maar de drogisterij niet. Zijn zoon Reinard Willem Jacob trouwt met Johanna, Willemina Wildt en zij beginnen in 1875 met de exploitatie van de drogisterij. Lodewijk heeft in het Schoutenhuis gewoond bij de vruchtensapfabriek. In 1902 is hij overleden.

**OPENBARE
VRIJWILLIGE VERKOOPING**

BIJ OPBOD DINSDAG 2 MAART 1875,
AFSLAG " 9 "

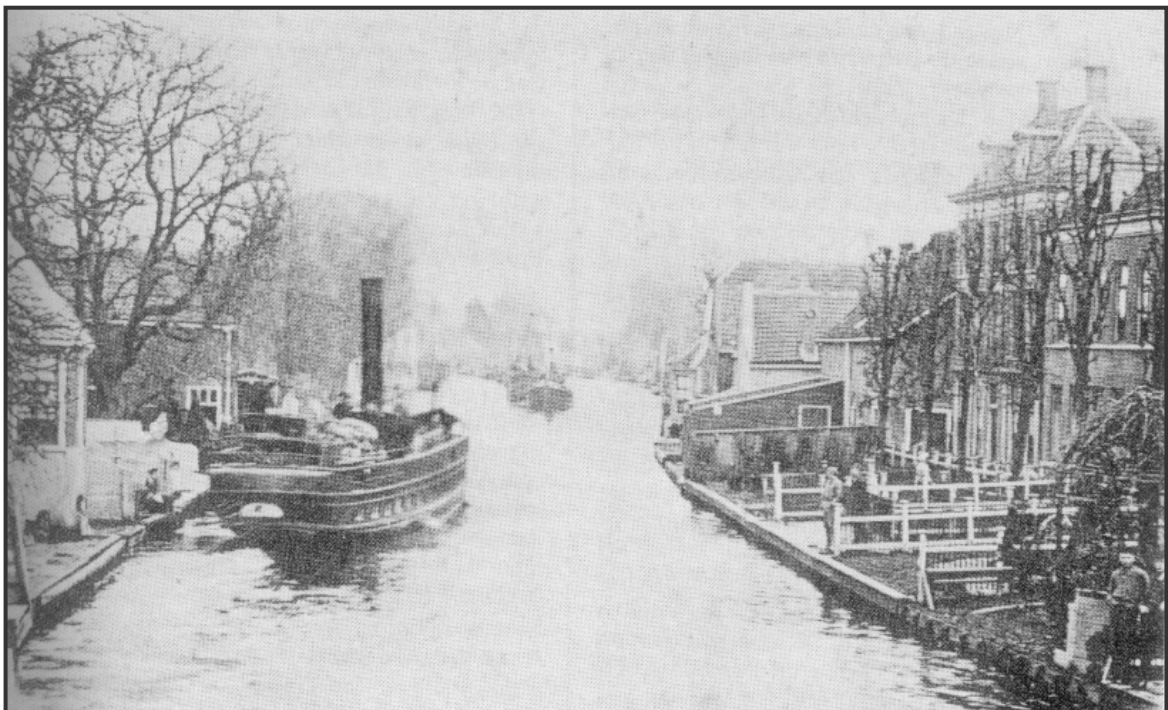
beide dagen voorm. ten 11 ure, in het
logement „de Vergulde Wagen,” van
Mej. Wed. DE WIT, over Alphen, van:
Een kapitaal, zeer net betimmerd en goed
onderhouden

HEERENHUIS,
TUIN EN ERF,

bevattende een marmeren Gang, 3 Beneden- en
4 Bovenkamers, waarvan 2 en suite allen behangen,
gestucadoord, van stookplaatsen, gazleidingen,
luikenkasten, tochttramen en jalousiën voorzien,
vorstvrije ruime kelder, flinke keuken, met wel-
en regenwaterpompen, 2 kapitale zolders enz.;
voorschreven Huis heeft een alleraangenaamst
uitzicht op en is gelegen aan den Rijn, over
ALPHEN, zeer nabij de aanlegplaats der stoom-
booten; kan worden aangevaard 1 Mei 1875 of vroeger
en is te bezichtigen Dinsdag, Woensdag en Don-
derdag van elke week, van voorm. 11 tot nam.
3 uur, waartoe men zich heeft te vervoegen bij
den Eigenaar, den WelEd. Heer L. VAROS-
SIEAU, Fabrikant te Alphen, alwaar meer
inlichtingen zijn te verkrijgen, gelijk mede ten
kantore van den Notaris VAN DER LEE, te
Aarlanderveen. 1314

Frans van Werkhoven, in 1839 getrouwd met **Hendrika van Leeuwen** een geboren Alphense, koopt in maart 1875 het huis van Louis Varossieau voor 6.600 gulden. Hij is 68 en wil kennelijk van het uitzicht op de Rijn gaan genieten.²² Frans Gerrit Adrianus Johannes is in 1807 geboren in Zaltbommel. Zo ongeveer rond 1835 zou hij zich als boekhandelaar in de Mandersloostraat gevestigd hebben. In welk pand precies is onduidelijk. Het bevolkingsregister begint pas in 1869. De voorliggende periode is verdwenen. Maar wel is bekend, dat hij in 1849 het pand Raadhuisstraat 277 kocht en daar zijn boekhandel en drukkerij vestigde. Het oudst bekende woonadres in het bev. reg. van 1869-1880 van het echtpaar is wijk 4 nr. 44. Dit verwijst naar de Raadhuisstraat. In 1866 verkoopt hij zijn zaak aan Willem Cambier van Nooten, die in 1873 het blad 'de Rijnbode' opricht.²³

Frans heeft nog 9 jaar aan de Rijnkade gewoond. Na het overlijden van zijn weduwe **Hendrika van Leeuwen** in 1900 wordt het huis aan de **familie de Leeuw** verkocht. De families Werkhoven en Cambier van Nooten zijn bevriend geraakt. De erfenis van Hendrika gaat geheel naar Willem. Het echtpaar Werkhoven was kinderloos gebleven.

- **Reinard Willem Jacob Varossieau**. Vanaf 1875 exploiteren hij en zijn vrouw **Johanna, Willemina Wildt** de drogisterij aan de van Mandersloostraat. Na het overlijden van zijn vader wordt hij in 1904 eigenaar. Hij overlijdt op 02 augustus 1911. Nog geen maand na zijn overlijden verkoopt zijn weduwe de drogisterij aan **Elisabeth Johanna Scholten**.

20^e eeuw

- Het verhaal gaat verder met de **verbreding van de Rijn** in 1899. De tuinen verdwijnen en de Rijnkade krijgt zijn huidige aanzicht. De weduwe van Frans van Werkhoven, de toenmalige eigenaar, levert 105 m² in, ofwel zijn tuin aan het water. Het was zo'n leuk plaatje, die tuinen aan de Rijn. De loop van de Rijn verleggen, dat vond men ook toen al veel te duur. Dus toch maar niet. Hebben we dat meer gezien? In 1887 werd een plan van de provincie geaccepteerd, dat werd begroot op f1.500.000, waarin begrepen een bedrag van f200.000 voor onteigeningen van grond in de dorpskom. De definitieve beslissing werd op 4 december 1894 genomen. Na de verbreding is in 1906 ook de Alphense brug vervangen, zodat de scheepvaart wat meer ruimte kreeg. De enkelklapper werd een dubbelklapper.²⁴

- De Haagse apothekersassistente **Elisabeth Johanna Scholten** koopt op 30 augustus 1911 de drogisterij en het woonhuis aan de van Manderslostraat (perceel C 1672 groot 141 m²) van drogist **Johanna Willemina Wildt**, weduwe van **Reinard Willem Varossieau**. Zij mag de drogisterij voortzetten onder de bestaande naam "Firma Louis Varossieau". De vader van Reinard Willem, Lodewijk geheten was trots op zijn Franse roots en noemde zich graag Louis.
Ze koopt het pand voor 11.000 gulden en mevrouw Wildt verstrekt haar een lening van f8000.²⁵ Samen met haar moeder en tante trekt ze in de woning.

In 1929 zijn de winkel Mandersloostraat nr.11 en het huis nr.9 verhuurd aan drogist mevrouw **Munnik Staamer**.

- **Jacob Zijlstra** handelend als directeur van N.V. Handelonderneming van J Zijlstra & Zoon, koopt op 30 april 1929 voor f10.250 gulden de zaak van mevrouw Scholten, maar hij verkoopt de drogisterij van Mandersloostraat 11 direct voor 4500 gulden door aan **David**

Foto 1915 Als je goed kijkt zie je links de gaper van drogisterij Louis Varossieau.

van Dien, Het huurcontract met mevrouw A.G. **Munnik Staamer** wordt gewijzigd. Zij mag in het pand nr. 11 haar drogisterij tot eind april van het volgende jaar voortzetten.²⁶ Pand nr. 9 wordt ontruimd door Zijlstra. Hij heeft hier toen een kruidenierswinkel gevestigd.

- Terug naar het woonhuis aan de Rijnkade. **Jozef Jacob de Leeuw** (1850-1919). koopt op de veiling van 26 september 1900 van de erven weduwe van Werkhoven het huis aan de Rijn (sectie C 1673).²⁷ De drogisterij (sectie C1672) is nog handen van Lodewijk Varossieau. Jozef is veekoopman en stamt uit een joodse slagersfamilie. In november 1900 verhuist hij van Oudshoorn naar Aarlanderveen, samen met zijn vrouw **Jetje Hakker** (1860-1937) en de kinderen **Klaartje, Hijman, Aaltje, Jeanetta en Rosina**. Na de verhuizing wordt in februari **Jacob Jozef** geboren. De kinderen waaien uit, maar Klaartje blijft in het ouderlijk huis wonen. Zij wordt pension-houder en kamerverhuurder. Mijn ouders Johan van Huik en Truus Grossat huren bij haar woonruimte en zij trouwen in 1941. In 1944 wordt hier hun eersteling Jos geboren. Er wonen meerdere echtparen in dit huis. De familie **Bats** (medewerker bij de belastingdienst en de familie **Klooster** (bedrijfsleider van kruideniersbedrijf Zijlstra). Dit alles uit overlevering van mijn moeder. Vanaf 12/08/1942 vinden in Alphen arrestaties van joden plaats. De grote deportatie was op 30/09/1942. **Klaartje** is naar het IJscubterrein gebracht. Vandaar naar Westerbork. Ze is in het concentratiekamp Oswiecim overleden, op 05-10-1942. Dat lezen we in het register van vermiste personen van de burgerlijke stand, waar ze op 8-6-1949 is bijgeschreven. Ook haar familieleden komen om. Zus **Aaltje**, weduwe van **Maurits Hijmans** en haar zoon **Maurits Siegfried Hijmans** overleden 05/10/1942 in Oswiecim. Broer **Hijman de Leeuw** en **Jeannette Rosina**, die. als huishoudster in Zwolle woonde hebben de oorlog ook niet overleefd.²⁸

Alleen **Josefine, Henriette Hijmans**, dochter van **Aaltje Hijmans-de Leeuw** en **Jacob Jozef**, de jongste broer van **Claartje** overleven. **Jacob** was marconist bij **Radio Scheveningen**. Hij heeft de oorlog waarschijnlijk op zee doorgebracht. De eigendommen worden geconfisqueerd. Het huis komt op naam te staan van **Willem van der Wel**. In 1949 vindt rechtsherstel plaats. De verkoop wordt nietig verklaard. Op 16 en 20 augustus 1950 wordt in opdracht van de 2 erfgenamen een veiling gehouden, waar **Cornelis Maartense** eigenaar wordt. **Josephine Henriette de Leeuw** is na de oorlog woonachtig in Amsterdam en getrouwd met de student **Salomon Wagenaar**. **Jacob Joseph de Leeuw** is naar **Vlieland** getrokken. Hij werd

Het Joods Monument in Alphen a/d Rijn met de namen van de joodse slachtoffers, ook die van nr 5 en nr.11

hotelhouder van **Hotel de Wadden**, dat gevestigd is in de vroegere zeevaartschool van het eiland.

- **David van Dien** kocht in 1929 pand nr. 11, de drogisterij, van de voormalige drogist **Elisabeth Scholten**. In 1934 doet **David van Dien** een verbouwing op nr. 11.²⁹ Dan komt het jaar 1942. **David van Dien**, zijn vrouw **Roosje de Winter**, hun kinderen **Judith; Philippus Nathan**, zijn vrouw **Rosalina van Rhijn** en dochtertje **Roosje Eva van Dien; Jansje**, haar man **Emanuel van Rhijn** en hun dochtertje **Eva Roosje van Rhijn; Rosalina van Dien**, haar man **Joseph Kroon** en hun baby **Izaak David** worden weggevoerd naar **Oswiciem, Sobibor** of **Schöppenitz**.³⁰ **Nico van Dien** is het enige kind van **David** en **Roosje**, dat gespaard blijft. Op 1 juni 1943 wordt het pand voor f6400 verkocht aan wijnhandelaar **Willem Cornelis Zijerveld**. Op 30-08-1950 wordt een akte van rechtsherstel opgemaakt. Partijen zijn een vertegenwoordiger van, **Nico van Dien**, die in dan in **Curaçao** verblijft, **Zijerveld** en een vertegenwoordiger van **Wilhelm Leendert Kooper**, Hoofd der Afdeling Bijzondere Beheren van het Nederlandse Beheersinstituut te Amsterdam, die ten behoeve van de Staat der Nederlanden het beheer voert over het vermogen van de Nederlandse Administratie van Onroerende Goederen (de **Niederländische Grundstückverwaltung** ofwel **N.G.V.**). Verklaard wordt, dat **David van Dien** al voor 10 mei 1940 eigenaar was van het onroerend goed, dat zonder zijn toestemming is verkocht door de **N.G.V.** 'Ten einde een procedure te vermijden

komen partijen overeen, dat de verkoop nietig wordt verklaard en dat het eigendomsrecht van 'van Dien' wordt hersteld³¹.

Het Beheersinstituut voerde het beheer van de vermogens van 'afwezigen', in de regel joodse landgenoten die waren gedeporteerd en niet teruggekeerd. Daarnaast voerde zij het beheer van de boedels van Duitse 'roofinstanties' (zoals ze na de bevrijding tamelijk consequent werden genoemd) als de nazibank Lippmann Rosenthal & Co en de *Niederländische Grundstücksverwaltung*, en het beheer van vermogens van vijanden en van landverraders zoals NSB'ers. Hiermee is overigens niet gesteld, dat de personen, die in de oorlog het onroerend goed kochten 'fout' waren. Hier werd tot in de jaren vijftig verschillend over gedacht. Als argument gold, dat het joodse vermogen niet alleen de eigenaren, maar ook, de Nederlandse economie zou ontgaan en dat het daarom een Nederlands belang was, zich in te laten met de onteigening van het joodse vermogen.

In de periode voor en na de oorlog exploiteerde M. Bezemer de drogisterij.

Enig erfgenaam **Nico van Dien** geeft in 1955 opdracht aan bankdirecteur Hermanus Jansen het pand te verkopen aan **Cornelis Maartense**.

Samenvoeging van Drogisterij en het huis aan de Rijnkade

- **C. Maartense** heeft het huis en de drogisterij, die in 1875 uiteengevallen waren weer bij elkaar gebracht. In 1950 wordt er een openbare verkoping in Hotel Centraal gehouden. Makelaar van der Nagel uit Woubrugge heeft afgemijnd op f10.100. Het huis aan de Rijnkade, tot dan toe eigendom van de erven familie **de Leeuw** is eigendom geworden van Maartense.

De drogisterij, die toebehoorde aan **David van Dien**, werd in 1955 voor f10.000 op zijn naam overgeschreven. In 1956 wil buurman J.Zijlstra het zuidelijk deel van het woonhuis gaan gebruiken voor magazijnruimte. Maartense verkoopt 64m² en koopt 6m² van buurman **J. Zijlstra**. Hiermee wordt het pand aan de Rijnkade weer door 2 eigenaren

Foto ca 1945 Vlnr; Winninghoff met dochter, Johan van Huik, Bats en Klooster

gedeeld.

In de jaren vijftig woonde de weduwe **Hazebroek** in het zuidelijk deel van het pand. Dit wilde Zijlstra gebruiken als opslagruimte. Daarom ging Maartense akkoord om tegen gelijke voorwaarden het huurcontract van mevrouw over te nemen voor het noordelijke deel van het pand. Om dit voor bewoning geschikt te maken werd volgens de bouwvergunning een kamer vergroot en een nieuw toilet gebouwd.³² Zijlstra nam de verbouwingskosten voor zijn rekening. Helaas mevrouw Hazebroek wilde *niet* verhuizen en heeft de zaak ongeveer 2 jaar weten te rekken. In 1961 wordt aan Maartense vergunning verstrekt om de winkelpui van de drogisterij te vernieuwen.³³

In 1964 koopt Maartense 45m², het zuidelijk deel aan Rijnkade, terug van het **Pensioenfonds Provisium II**, de rechtsopvolger van Zijlstra, Het achterste deel grenzend aan van Mandersloostraat 9 blijft bij Provisium II. Zo ontstaat uiteindelijk het perceel C 4687 groot 193m², dat Rijnkade 5 en Mandersloostraat 11 omvat.³⁴ **Maartense** bewoonde later het pand, totdat hij het pand in 1971 verkocht.

- Drogist **Gerrit de Leeuw** verkoopt na 11 jaar het complex, dat hij in 1971 voor f 175.000 heeft overgenomen van **Cornelis Maartense**³⁵.

Horeca en drogisterij(1982-....)

- **Jelphra B.V.**, een onderneming van een bekende Alphense familie van slijters en destillateurs heeft het pand Rijnkade 5, en het winkelpand van Mandersloostraat 11 in 1982 aangekocht voor f680.000 ³⁶ met de bedoeling om deze uniek aan de Rijn en de brug gelegen locatie een horecabestemming te geven. Een aantal jaren was

hier een visrestaurant gevestigd, maar nu is er het Spaanse restaurant Proto. (zie foto boven ca 2003) 's Zomers vlij ik mij wel eens op het terras op de kade en geniet van de frisse estramadura en tapas hapjes. **Jelle de Grauw** heeft zo het pand een nieuw leven ingeblazen. De drogisterij vindt een nieuwe uitbater en verandert in een telefoonwinkel van Vodafone.

Tot zover mijn zoektocht naar het verhaal van Rijnkade 5. Bij mijn laatste bezoek aan Alphen a/d Rijn

zag ik dat het Alphense station, waar ik als middelbare scholier zo vaak gebruik van maakte, en het huis aan het Stationsplein waar mijn ouders na de bevrijding danslessen gaven en ik mijn kleutertijd doorbracht, ten onder zijn gegaan aan de vooruitgang. Wat nog rest is herinnering.

¹ Kadaster 24/5/1972 hyp 2262/32

² 40 monumenten in Alphen a/d Rijn, uitgave Haasbeek

³ Oud rechterlijk archief 12/05/1699 folio 21v; 24/05/1700 folio 53v; 12/05/1704 folio 187v.

⁴ Oud Rechterlijk archief Aarlanderveen 17/06/1722 folio 88

⁵ Oud Regtelijk archief Aarlanderveen 30/10/1739 folio 19

⁶ Oud rechterlijk archief 30/10/1739 folio 13 aanvullende zekerheid huis Rijnkade

⁷ Oud rechterlijk archief 01/04/1760 folio 153

⁸ Oud Rechterlijk archief Aarlanderveen 28/2/1743 folio 7 Opdracht t.b.v. Adam Keeres

⁹ Oud Rechterlijk Archief Aarlanderveen 20/08/1745 Opdracht t.b.v. Wilhelmus Daniel Lellie

¹⁰ Oud Rechterlijk Archief Aarlanderveen 30/4/1753 Opdracht t.b.v. Jacobus van de Velde

¹¹ Oud Rechterlijk archief Aarlanderveen 14/11/1757 Opdracht t.b.v. Godfried Herman van Randenborgh

¹² Oud Rechterlijk Archief Aarlanderveen 20/09/1777 cusingbrief (aankoop en hypotheek) Jan Leijendekker/wed.Benina Stokkers

¹³ Oud Rechterlijk Archief Aarlanderveen dd 06/10/1801 Transport Opdracht Jan Leijendecker en Hendrik Herderschee

¹⁴ Nederlands Patriciaat jaar 1973 en de geschiedenis van de Ned Hervormde kerk te Nijmegen?

¹⁵ H.H.J. Allart en P. Leeftang 200 jaar Apotheek Allart ISBN 90 6469 803 1

¹⁶ Oud Rechterlijk Archief Aarlanderveen. Transportakte 07/04/1810 folio 196 van Hannis de Vogel (lasthebber voor Pieter Goor) ten behoeve van Jan van Harmelen en de bijbehorende procurate dd. 15/05/1809 aan Hannis Vogel.

¹⁷ De Viersprong nr. 51 mei 1997. Themanummer molens van Alphen a/d Rijn

¹⁸ Openbare verkoop 28/01/1822

¹⁹ Varossieau, A.H.C. van Wersch, De Viersprong november, december 2004 nrs. 81 en82, Historische Vereniging Alphen a/d Rijn

²⁰ Akte boedelscheiding 22/09/1871 nr. 151 notaris J.A. van der Lee

²¹ Akte boedelscheiding 28/11/1861, not. J.A. van der Lee

²² Akte dd. 17/03/1875 hyp 443/84. (C28 gedeeltelijk 1,27 are hernoemd C1673. C29 erf 0.30 are, C27 tuin 1.05ha.

²³ De Raadhuisstraat en zijn bewoners XVII, G.P. van Muijen, tijdschrift De Viersprong november 2007 nr. 93

²⁴ Volk op Viersprong, Frits de Wilde en Jan van Zwieten uitgave Stichting Rijnlandse Historiën

²⁵ Transport 30/08/1911 Hyp 856/7 (C 1672 1,41 are) drogisterij.

²⁶ Transport 30/04/1929 Hyp 1160/34 (C 1672 1,41 are) drogisterij huisnummer 11 ca 0,60 are winkel nr 9 ca 0,81 are naar J Zijlstra

²⁷ Notaris J.C. Spruyt akte 94, dd. 26/09/1900. Kadastrale legger art 1426 Sectie C 3369 (oud C29 en C1673)

²⁸ Aaltje, en haar zoon Maurits Siegfried Hijmans overleden 05/10/1942 in Oswiecim (inschrijving BS 08/08/1948. resp.16/02/1951) Hijman de Leeuw en Jeanette Rosina komen niet in het kadaster op de lijst van erfgenamen voor.

²⁹ Bouwvergunning Alphen aan den Rijn 1934, inventarisnummer 4558, datum 02/05/1934

³⁰ akten t.b.v. vermisten Alphen aan den Rijn 1950-1953, zie ook koopakte 1/7/1955 van Dien/Maartense verleden door notaris Boks.

³¹ Akte van rechtsherstel Notaris van Haaften dd. 30/08/1950

³² Bouwvergunning Alphen aan den Rijn 1958 inventarisnummer 8108 datum 15-04-1958

³³ Bouwvergunning Alphen aan den Rijn 1961 inventarisnummer 6763 datum 13-04-1961, inhoud verbouwen van de voorgevel van het pand, straat Van Mandersloostraat huisnummer 11 kadastrale aanduiding Aarlanderveen sectie C 4311

³⁴ veiling 16 en 20/08/1950 akte 04/10/1950 hyp 1533/35 kad. C3369 huis 1.57 are, akte 01/07/1955 hyp 1623/46 drogisterij van Dien kad. C3370 0,49 are, akte ruiling 28/08/1956 hyp 1648/128 en Koopakte 10/08/1964 hyp 1884/118 (aankoop mag erf uit 4312 van pens. fonds Provisium

³⁵ Transport 30/11/1971, kadaster hyp 2232/21

³⁶ Transport dd 09/09/1982 not., kadaster Hyp.nr. 6183/50